

Մէկտաւ Լաւի Գ. Նիւիտայի,
Որեւիւր Լաւի Լաւի աշայի Տաւ^{Յան},
Աշակերտ Մեդիւնիւր զարգարանին:

րեպաշտաւոր, հարազատամիտ՝ և բազում գովու-
թեանց արժանի սղգս մեր Հայոց յամենայն տե-
ղիս՝ ուր բնակին կամ յաճախեն, ունին միշտ
ինքեանց առանձին պայծառատեսիլ եկեղեցիս ի
պատիւ սուրբ պատարագին, նոյնպէս և աստ
յայտմ Վնսորդամ քաղաքի յառաջ քան զստան
վեց ամ մերազնայեա ինքնայոժար կամօք կամե-
ցան շինել ինքեանց հաստահիմն եկեղեցի. բայց
յայլևայլ պատճառէ և պատահմանէ մինչև ցայ.
սօր յառաջ եղեալ գործն յետացաւ: Վստանօր
մեր աստ ի մեծագոր և համբաւահռչակ Վնսոր-
դամ քաղաքի եղեալ Հայքս ըստ բարեհաճութե-
Հոգւոյն սրբոյ, որովմք, կեամք և շարժմք յա-
ճախեալ և բազմացեալ, համախոհ հաւանութե-
բարեւոր վարկաբ կանգնել և արձանացուցանել
յայտմ ծովապարտիակ և հարստամաճառ քաղա-
քումս զառանձին և հաստահիմն եկեղեցի ի
փառս ամենասուրբ Նորորդութեան, ի պարծանս
Ուստուրդի սուրբ Վթոռոյն և ի հոգեշահ պա-
ծառութի լուսաւորչադաւան Հօտին ի մէջս
քան չքնադանուն սղգաց որք են աստ յայտմ քա-
ղաքի, ևս ի մէջ ծայրածաւալ վաճառատեղեաց
ընդ որս ունիմք յամենայն ուրիք երթեկեղիս:

«Վստուրդի սուրբ Վթոռոյն և ի հոգեշահ պա-
ծառութի լուսաւորչադաւան Հօտին ի մէջս
քան չքնադանուն սղգաց որք են աստ յայտմ քա-
ղաքի, ևս ի մէջ ծայրածաւալ վաճառատեղեաց
ընդ որս ունիմք յամենայն ուրիք երթեկեղիս:

«Վրդ՝ ազնուապատիւ և բարգաւաճեալ Տէաբք
սիրելի և համազնայ եղբայր, որք ընդ մեզ ըն-
կալեալ էք զօժութիւն Հոգւոյն սրբոյ՝ որպէս
ազգայինք մեր և համակարիք, արդիւնաւոր
ձեռնտուութեամբ և զօրաւոր հաղորդութեամբ
լերուք ընդ մեզ հաղորդ և կցորդ յայտմ Վստու-
ծաւայն լուս եկեղեցաշինութեան գործոյս, որով
և դուք արդիւնորէն հաղորդ և կցորդ ինկիցիք
հոգեւոր բարեացն, որք աստ կատարին: Վանդի
ասէ Փրկիչն հանուրց, Տուք և տացի ձեզ, չափ
բարեւոր թաթաղուն՝ շարժուն և զեղուն տացին
ի գոգս ձեր. նովին չափով, որով չափէք չափեցի
ձեզ: Վ. ուկ. Շ. 38:

«Վ. որպէս ի գործ խորանի վրայութեան իւրա-
քանիւր զք բերէր հաս և պտուղ ըստ կարի և
յօժարութեան սրտի իւրոյ, հարուստքն զսկուհիս
պատուականս՝ ոսկի և արծաթ. այլքն պղինձ՝
փայտ՝ թե՛ մորթի՝ մաշ իւղ և խունկ: Նիկի՝ լի
ձի: Սալէս ևս հարազատամիտ բարեպաշտութե-
ձեր ըստ կարի և յօժարութեան սրտի ձերոյ
ընդ մեզ ձեռնտու լերուք զի հաստատեցի աստ
եկեղեցի մի՝ իբրև հարսն՝ Վրիստոսի ի հանդերձս

ՕՐԻԱՆՈՒ ՌԵՍՈՒՄԵՆԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՆՈՒՐ ԼԻՆՆԻ:
ԲՆԱԿԱՆ ՊԵՏԱՊՈՒԹԵԱՆՑ ԶԱՐԲԱՐԱՅԻՑ

Թարգմանեալ յայի պիտան 1850 թ ինքնոյ աշխատանք
պարտեկայ Արմեն, Յովհաննէս, Սարգիս և Յակոբի
աշխոյ, լաւագոյն Պօղոս Վրիստի Տաթեանց, որք են յա-
տան ի Փարիզ:

(Հարուստութեան 1)
Որովհետեւ ամէն մարդ որ կրճանի աշխարհք
կուգայ, ամէն մէկը իր բնութեանը մէջ ունի
մէկ տեսակ հակմունք մը (հակէս), յարմարութիւն
մը աս կամ ան բանին վրայ: Որովմէ լին ան է որ
թմրած է. բանի մը հակմունք չունի. և որ չորն
է, մոլութեանց վրայ ունի: Վր զանազան ըսած
հակմունքներն ունի զէպ ի ան կամ ան ուսմունք
ներու և արուեստներու (հիւնէրներու) Վստուած
տղեր է հասարակաց մեծ օգտին համար. որ մէկ
մէկու պիտոյք ունենան, մէկմէկու կարօտ ըլլան.
վանդի մէկուն ունեցածը՝ մէկալը ան աստիճան
չունի. ուստի մէկը աս իր բնութեանն ունեցած
յարմարութիւնը բանեցրէնէ՝ շուտով և դիւրին
գերազանց մը կերելայ աս կամ ան բանին մէջ
բանթէ մէկ ուրիշ մը որ բունը չունենալով ճա-
րով ճորով, ատ սորվեր է: Վր ներքին բնութեան
շարժմունքը միայն ըրեր է ատ մենն խելացիները
հին և նոր ատեններս, որոնց վրայ կըզարմանանք:

(1) Տես լաւագոյն նախընթաց թիւը:

ոսկէհուռս զարդարեալ և պաճուճեալ, ի միւ-
թարութի աստ գտեալ մերազնայ ժողովորեանս:

«Վրդ՝ ով որ յօժարակամ սրտիւ ընդ այս դի-
տաւորութիւն բոլորապաշտուղ նուէր ինչ կամիցի
մատուցանել առ ի գտանել զպատուական մար-
գարիսն և զՎստուած անձին իւրում բարեկամ
առնել՝ գրեցէ զանուն իւր և զքանին տրոյցն, և
առաքեցէ այս Վնսորդամ ի ձեռս Սուրբանի
որդի Վաբաճանին, և թէեղորոսի որդի Նիկողայ-
սին, որք զանուանս և զնուէրս պողաբերացն
գրեցեն ի կոնդակի յանմահ յիշատակ պողաբե-
րացն: Վանդի աստ եղեալ Հայկազնայ ժող-
վորեան հաւասար հաւանութեամբ՝ և միաբան
հաճութեամբն վերոյգրեալ Վաբաճանն և Նիկո-
ղայսն կարգեալ հաստատեցան հոգաբարձուք՝
վերակացուք և գործակալք այս եկեղեցաշինու-
թեանս, որք և զայս յորդորական և հրախրա-
կան թուղթս հաւանութեամբ աստ եղեալ մե-
րազնայ անուանի վաճառականացն՝ ձեր բարե-
պաշտութեանդ յանդիման կայուցանեն:

Ողջ լերուք:
ՅՎնսորդամ յամի տեառն 1714,
Թիւ մեր 1163 Յունվար 1:

ԿՈՍՏԱՆՒՊՈՒՊՈԼԻՍ, 6 Հոկտեմբերի:

Բարձրապատիւ Սեփ Լապրգոս Ուէշտ փա-
շային նախագահութեամբ հաստատուած պաշտո-
նէից խորհրդարանը իւր մարդասիրական խնամքը
կըշարունակէ միշտ ի գործ դնել հասարակաց
անդորրութիւնը և բարեկեցութիւնը զարգացը-
նելու և հաստատուն պահելու համար, ոչ միայն
ի կոստանդնուպօլիս այլև տէրութեան խիստ
հեռաւոր քաղաքները անգամ. և այս նպատա-
կաւ նորանոր բարեկարգութիւններ և տնօրէնու-
թիւններ կըսահմանէ, և պատահած անկարգու-
թիւնները ըստ օրինաց կըպատժէ առանց կողմնա-
պահութեան, որպէսզի չըլլայ թէ վերստին գոր-
ծուին, Վհայս օրինակ են բարեխնամ և մար-
դասիրական ջանքը, որ ի գործ կըդրուին ըստ
հրամանաց առաւորագութեան մեծագոր Սուրբանին.
որուն երջանկութեանը և երկար կենսութեանը համար
սրբազան պարտաւորութիւն մը կայ մեր վրայ՝
սղգով ըլլալ միշտ ամենայն ջերմեւանդութե:

Վայսերական բարձր հրամանագրով հետեւեալ
փոփոխութիւնները տեղի ունեցան:

Վրդարութեան բարձրագոյն ժողովոյն անդամ
Իլիթ փաշան՝ վաճառականութեան, երկրագոր-
ծութեան հրապարակական շինուածոց պաշտօնեայ
անուանեցաւ փոխանակ Սամայիլ փաշային:

Բարոյական գրքերուն ըսածը շատ իրաւ է «թէ
մանկունք աւելի խելք ու միտք ունին քան որ
մենք սովորաբար կըկարծենք», ուստի անով՝ իրենք
կըդատեն, թէ ինչու հայրս մայրս իս կըբռնա-
դատեն՝ ընել կամ չընել, աս կամ ան բանը՝ որ
ես ջանք ու սէր մը կիմանամ սրտիս մէջ, երբոր
ըրածս միտքութիւն մը կիրք մը չէ. աս մտմտութէն
ուժ կառնեն, ամեն դժբաղդութեանց և դժուա-
րութեց կեղծեն, և սրտերնուն (հակէսին) կըհաս-
նին: Կան և շատեր ալ որ ընդդիմութիւններ
տեսներով իրենց հակմունքը, միտքութեանց զերեք
կուտան, և կըլլան անպիտան և ամօթ ծնողաց և
ազգին: Ուստի աս Հառը տղին այնքան աշխա-
տանօք և հոգով մէյտեղ ժողոված ծաղկները որ
ցիրուցան ըրին, կարծելով թէթեւութեամբ որ իր
խելք ու միտքը գարձրեն ուրիշ կողմ մը, ալ
աւելի գործեցին իրեն ջանքը, որ նորանց սկսի, և
առջինէն աւելի հոգ և շար ընէ՝ կորսնցուցած
ները տեղը դնելու:

Հուէտու գալատուներուն սովորութիւն էր,
ընտոր ասօր այլևայլ սղգաց դպրատանց և Վնգ-
ղիս, որ տղաքը զօսանաց խաղի ատենը՝ սղատ
են դուրս ելլալ դպրատունէն, ասպիս անդին
ժուռ գալ՝ ընտոր մետէնին ուղղեն, միայն թէ
զանգակը չալելու ատենը հոն ամէն մէկը իրենց
տեղը պէտք է որ գտնուին: Հառը բանի մը ա-
տենէն՝ որ պատիժները լըմցուց, աս զօսանաց
ատենը կերէր այծի մը պէս ցաթկտելով կըվազէր
դաշտերը, լճերը, խոտեր, ծաղկներ տեսներու:

Ստիկանութեան (բոլոցիս) վերատեսուէ Սէ-
հէմէտ փաշան՝ Վայոսյի նահանգին ընդհանուր
կառավարիչ կարգեցաւ Վամիք փաշային տեղը:
Վայոսյի կառավար Վամիք փաշան՝ կիրիտ
կղզոյն ընդհանուր կառավարիչ անուանեցաւ
փոխանակ Սուստաֆա փաշային, որ արդարութե-
բարձրագոյն ժողովոյն անդամ անուանեցաւ:

Սուստաֆա փաշային որդին Վէրի փաշան՝
Պոնիայի ընդհանուր կառավարիչ կարգեցաւ,
և այս առթիւ վեղիւրութե աստիճան ստացաւ:
Պոնիայի նախորդ կուսակալ Վամի փաշան՝
Վրապիզոնի ընդհանուր կառավարիչ կարգեցաւ:

Վրդարութեան բարձրագոյն ժողովոյն անդամ
Հէրիթ փաշան՝ Վրուսայի ընդհանուր կառավարիչ
անուանեցաւ փոխանակ Վարիմ փաշային:

Ղէմալ փաշան միւր-միւր աստիճան ստացաւ
և տեղակալ կառավարիչ անուանեցաւ Վարահի-
տարահիպի:

Վայսերական պալատին պաշտօնատար Սէր Սիլա-
հէֆէտիին սենեկապետի աստիճան շնորհեցաւ:

Սահալ քը Վանդալիէլ լապրոյն հոկտեմբե-
րի 2-14 թերթին մէջ կըկարդամք:

«Վէրք գիտեն որ Սամայիլ փաշան վարպետ
բժիշկ է, ու աշակերտ բժշկականութե դպրոցին
Փարիզի, ուր զանազան ուսմանց ևս հետեցաւ:
Երկար ժամանակ տէրութեան բժշկապետ եղաւ,
և վերստեսուչ Վալաթա Սէրայի դպրոցին: Ն-
րեք տարիէ ի վեր երկրագործութեան, վաճա-
ռականութեան և հրապարակական շինուածոց
պաշտօնեայ էր, և այս ամէն պաշտօններու մէջ
բարենախանձ փութոյ և բարձր ու շինութեան
ապացոյցներ տուաւ»:

«Նցեալ ամսոյ 29ին Սալլիէտիին փաշան Վ-
ղէքսանդրիայէն հասաւ Հաճի Պապ անուն չոգե-
սաւով, և պաշտօնական նամակներ բերաւ՝ արձ-
րագոյն Վրանը:

Պարսից վեհափառ Հահին առաջին թուրք-
ման և ասպետ զանազան նշանաց Տմբաւանցի
մեծապատիւ Վաթեան Յօհաննէս աղան անց-
եալ ամսոյ 28ին Վրապիզոնի շոգեւանով մեկնե-
ցաւ Ռէհրան երթալու:

Սուրբորի նեղուցը երթեկութիւն ընելու
համար ապարտուած չոգեւաններէն չորս հատը մօտ
օրերս կըպատուի Նիգիլայէն: Սեփալուր Վոյ-
ուժեան Յօհաննէս աղան վերատեսուչ անուա-
նեցաւ այս նոր ընկերութեանը, մօտիւ Հարլ Վա-
ֆոնթէնը գործակալ և մօտիւ Վրճեան նաւա-
պետը՝ վերակացու կարգեցաւ:

«Վարաբիա գիւղը անցեալ ամսոյ 25ին խիստ
ցաւալի դէպք մը պատահեցաւ, որ կրնար ևս

զննելու և բացելու. և ձէպը ծոցը լեցուցած
տեղը կըգառնար. բայց շատ հեղու՜ զանգակը
չալէլէն ետեւ և ատեն ատեն՝ իրիկունը մութուն
որ վարպետները կըսրոյ յոյն և աշխարհները կը-
գայթակղէին: Վսոր պատիժ ապաշխարանք օրերով
չարթներով՝ որ համբերութե կըբաշէր, ետեւ
նորանց՝ ան կանոնապահութեանց մէջ կըլնար.
Ինչ ընէ, իր ձեռքը չէ, որովհետեւ ան հօր սէրը
ըսինք, փափաքը և հակմունքը բնականօրէն՝ այս-
ինքն Վստուծոյ արմենալը ըստեղծած բաները
երկրիս երեսը ճանչնալու, ան աստիճան իւր էք ու-
միտքը վառեք էր տղին, որ չէ թէ միայն դպրատան
կանոնները, այլ և ուսուցիչ խմբը կըմոռնար: Սի-
ան ատենվան վարձապետները՝ գրաբաւ միայն
սորվել մը, առէր անցեր էին. և այսպիսի տղաց
բնական բուն ու շինութեան ինչ արժեք չէին
ճանչնար, և ինչ կարգով բռնելը չէին գիտէր:
Սի փառք հիմակվան դպրոցներուն՝ կանոններուն,
որ հիւններուն ճամբուն դէմը բալելով, աշխարհքս
ըցուց գիտուններով և գիւտերով, և կըլեցնէ:
Վերջապէս աս Վէրքիօն վարպետները խա-
պար ըրին երէցին թէ՛ ալ ճարտերիս հատաւ՝
դպրատան կարգին կանոնին չիկցանք դնել տղադ՝
միշտ հովարտայ՝ լեռները ջրերը ու դաշտերը կը-
չափէ. ասոր մէկ ճարտ տես. Հայրն ալ բռնի.
կամ, որ մը եկաւ հասաւ դպրատունը. և հոն
դաստաւունք ամենուն գիմաց՝ տղին չեխելէն և
երեսը վար առնելէն ետեւ, անոր բոլոր թղթերը
գիրքերը հոն տօրապ մը գրաւ, և գիմացը ձգեց

առ առ կէտայի և վտանգաւոր հետեւութիւններ
ունենալ: Դարարի կէտող Նիգիլոյ պատերազմ
մական շոգենաւուն նաւաստիներէն տասնեակ թիւ
հոգի ցամաքը ելելով, մէկ երկու ժամէն ետեւ
աստիկ կռիւ մը ծագեցաւ ասոնց ու գեղացւոց
մէջ, և քանի մը վայրկեանի մէջ երկու հարիւրէն
աւելի յոյն ժողովուցան, որոց դէմ գնեւ կըսար
տաւորէին յիշեալ 18 անգղիացի նաւաստիները:
Վերջապէս խաղաղասէր անձինք շատ գոլարու
թեամբ կարող եղան վախճան տալ այս արիւնա
հեղ կռուոյն, որուն մէջ անգղիացի նաւաստի
մը ծանր վիրաւորուելով, հետեւեալ օրը մեռաւ:

ԱՐՏԱՐԻ ԵՒ ԵՐԵՎԱՆ

ԱՐՏԱՐԻ. 1 մտն, 8 Հոկտեմբերի ըստ նոր
տումարի: Համալսարհական արուեստից ցոյցը
ամսոյս 15ին պիտի գոցուի. և այս առթիւ ա
մենեկն հրապարակական հանդիսութիւն մը չըլայ
պիտի. այլ միայն թագաւորական գործակալները
երգութեամբ դատաւորները, Վրացի զին Պալատին
պաշտօնատարները ներկայ պիտի գտնուին այն օրը:
— Սոփիսթոկէսը կը ծանուցանէ թէ, Համալսար
հական ցոյցին 136 երգեր օրը յիշատակաց արժա
նի օր մը եղաւ, կրնամք նաեւ ըսել թէ չտուած
է պատմութեան տարեգրութեանց մէջ, քանզի
նոյն օրը, կրնէ՞ք, գրեթէ 110 հազար հոգի մտաւ
Վրացի զին Պալատը. և այցելուներէն ներս մտ
նելու համար առնուած դրամաց գումարը 5173
լիւ աւթերինայի հասաւ (569,030 դր.):
— Իւլանտայի երիցական եկեղեցւոյն ընդ հանուր
ժողովը աղերսագիր մը յուղարկած է յորտ Բաւ
մարթնին աղաչելով զնա, որպէսզի բարեհաճի
միջնորդութիւն ընել վասն ազատութե իր խճմու
նաց Հոսի, Վաթիկի և ուրիշ երկիրներուն մէջ
եղող քրիստոնէից, որոնք Վաթիկ հոգեւոր իշխա
նութեան ներքեւ կը գտնուին: Իհաւաստիկ լըտ
Բարկերթնին պատասխանը, զոր իւր խորհրդոյ
քարտուղար միտար Վ. Իտրնկթնին ձեռն օր յու
ղարկէջ սգոստոր 20 ամսութեով:

Վրացի տարեգրութեան տեղը,
— որտ Բարկերթնին պատուիրէ ինձ ծանու
ցանել ձեզ, թէ ընկալաւ Իւլանտայի երիցա
կան եկեղեցւոյն ընդհանուր ժողովոյն աղերսա
գիրը, որուն նպատակն է խնդրել որպէսզի վե
հափառ Թագուհւոյն կառավարութիւնը ի գործ
դնէ իւր ազդեցութիւնը ստանալու համար
խոջմուսնաց ազատութիւն վասն քրիստոնէից բը
նակեցոյ ի Հոսի, ի Վաթիկ և ուրիշ երկիրներ:
— Վրացի տարեգրութեան տեղը, Վրացի
Բարկերթնին կառավարութիւնը մեծապէս և բոլ
րովն համոզեալ է ի վերայ ճշմարտութեան և

սորն տուն բերաւ: Դամբան խեղճ Դառը,
հաղարմէկ բան գէշ աղէկ միտքը կը բերէր.
բայց ան գլխին գաղթը՝ որ հայրը արդէն հազար
էր իրեն համար, բնաւ միտքէն չէր անցնէր:
Տունը մասն չմասն, հայրը բռնեց զինքը՝ հան
վըցուց ան քովէն ուսանողաց լաթերէն, և
հագվուց իրեն հաստ ու խոշոր լաթեր մը, և
կաշի գոգնոցմալ կուրծքին վրայ կապեց՝ որ զիջո
ու խաթան կը հոտէր: Դառը մէկէն խնայաւ
բանը և սկսաւ լալ, մայրն ալ անգիտէն հէմ կը կա
րէր հէմ կուրար, բայց ինչ կրնան մէկ սրդողած
և կամապաշտ երեցի մը դէմ: Չերկնցընէք,
հոգի առնելու ատեն չիտարով ձեռքէն բռնեց
քաշեց տարաւ ան իր գեղին կոշիկաբին խանու
թը աշկերտ դրաւ. որ վիշերով ցորեկով հոն կե
նայ աշխատի սորով կոշիկաբարութի: Հոս ալ ու
սուսն չիկայ, գրքեր տնտրակներ չիկան՝ որ ծաղիկ
ներու տերեւներու անունով և գծագրելով լեցը
նէ, այլ եղածը կաշի, քեօսէլէ, զեֆտ, ուրակ,
պիթ, հասար գերծան, որոնցմով պիտի նստի կա
րէ երկու ծնկանը մէջ բոլոր օրը:
Իրաւ որ Դառը հօրը խօսքը մընեւրով, և կամ
քին հնազանդելով՝ հոն կեցաւ և կաշխատէր.
բայց ան սէրը (հալիւսը) բուսագիտութեան և
ընդհանրութեան, սրտին մէջ չիմարեցաւ. չըսեմ
թէ աւելի վառեցաւ, և առանց յուսահատե
լու միշտ սիրտը կեփէր, և մէկ շարը կընտուէր
Վէկ հատիկ ընկէջ մը գնաւ. առ իր փափաքը
ընցնելու, իրական օրերը երեցը իր ատենը ժամը

արդարութեան սկզբանցը, որ նոյն աղերսագրոյն
մէջ յառաջ բերուած են, և թէ յիշեալ կառա
վարութիւնը ամենեկին թող տուած չէ և թող պի
տի չտայ երբեք, որ անցնի երթայ բարեպատեհ
առիթ մը, առանց յորդորելու ուրիշ կառավա
րութեանց ի գործ դնել խոջմուսնաց ազատու
թիւնը, զգուշանալով միանգամայն որ այս յանձ
նարարութիւնը օտար ազգաց անկախութեանը
դէմ չըլայ, և նոյն յանձնարարութեան օգտա
կար հետեւութիւն մը ծնանելու անկախութիւն
ըլայ:

ԳԱՅԻԱ. Փարիզ, 9 Հոկտեմբերի ըստ նոր
տումարի: Բարբաբական անհանգստութիւնը կը
շարունակուի միշտ հասարակութեան մէջ. և միտ
օրերս այս անհանգստութիւնը ևս առաւել ծան
րացաւ. քանզի ձայն մը տարածուեցաւ թէ կա
ռավարութեան կերպը յանկարծ բռնութեամբ
պիտի փոխուի, կայսերութիւ պիտի հաստատուի,
և հասարակապետութիւնը պիտի ջնջուի: Եւ
ձայնը երթալով այնքան հաստատութիւն ընկա
լաւ որ վաճառականաց ժողովարանին մէջ ազգային
պարտամբարակաց (ֆոն բիւպլը) գլխերը իջան.
վերջապէս պաշտօնէից ժողովը՝ այս անհանգ
ստեան յառաջ գալու վնասը հետեւութիւնները
արդիւրեւ համար, պարտաւորեցաւ հրապարա
կաւ սուտ հանել այս վտանգաւոր լուրերը և ըստ
կարի ապահովելու զհասարակութիւնը:

Հոնգարիայի նախորդ ընդհանուր կառա
վարիչ Գոտտը իւր ընտանիքով և իւր ընկեր
ներովը անցեալ ամսոյ 15-27ին հասաւ Սարա
լիւ՝ Վրացիայի Սիպեալ Նահանգաց Սիպիթի
անուն շոգենալ ֆուէկաթով: Յիշեալ երեւել
անձը ցամաքը ելելով խնդրէր է հասարակապե
տութեան կառավարութեանէն որ հրաման տրուի
իրեն Փարիզէն անցնելով Նիգիլոյ երթայ. բայց
կառավարութիւնը այս հրամանը չտուաւ անոր,
և հետեւեալ օր Գոտտը Սիպիթի շոգենալով
անմիջապէս մեկնեցաւ Նիգիլոյ երթալով: Դիւ
րութեան ճանապարհաւ, Հասարակապետական
լրագիրները մեծապէս կը մեղադրեն և կը դատա
պարտեն Գաղղիոյ կառավարութեան այս ընթացքը,
որ բոլորովն ընդդէմ է գաղղիացի ազգին մար
դաստիակին վեհանքութեանը, որուն վրայ ան
ջնջելի արատ մը պիտի դնէ կրակն, այս բանը:
Գոտտը Սարալիայի նաւահանգստէն Գաղղիոյ
նավապետական կուսակցութեան յայտարարու
թիւն մը յուղարկեց, որով Հասարակապետական
կառավարութեան դէմ իւր դառն գանգատը
հրատարակելով՝ իւր մտերիմ շնորհակալութիւնը
կը յայտնէ Գաղղիացի ազգին, որ ամէն առթիւ
իրենց համակրական սէրը և բարեկամութիւնը

կանցընէր. Դառը տուն կուգար իր բազորիկ
մայրը կը բարեկէր և կը պազնէր. որ իրեն կըսէր—
գնա ողոս պըտըտէ դաշտերը խոտերուն ծաղի
ներուն մէջ որ փափաքդ առնես, մարդ ալ բեղի
հիմակ ծոյլ հովարտայ ըսելը չունի: Ուստի ան
ալ բոլոր կիրակի օրերը կը բալէր ժուռ կուգար,
և իրիկվան դէմ խուրձ խուրձ ծաղիկներ տուն
կեր (ֆիտաններ) ձէպը ծոցը լեցուցած վարպետին
տունը կը դառնար: Բայց ինչ չափ, տեղ մը չու
նէր որ զանոնք չընցնէ և կարգով չարէ, որ բանի
մը օրվան մէջ ասոնք կը թողնէին կը փութէին, և
ինչ ըլլային չէր ճանցըմէր: Եւ ընտոր յայտնի
բան է, որ փափաքը ըսածնիս մենք կարողութիւն
մի է մարդուս սրտին մէջ, որ ինչ բը ջահ մը
պէս կը փառէ. ճամբաներ կը ցցնէ՝ որուն կըսենք
Հնար: Ուստի շատ մտմտալով, շատ բաներ միտքը
ընկան՝ ասոր ճար մը գտնելու. բայց ստակ
պէտք է, և ինքը գեղի մը մէջ ալ քատ տղայ մը
ստակը ուսկից գտնայ: Վերջապէս մէկ ընկէջ
մը մտաց իրեն սուսիկ խաղաղիկ, եկող փորձեմ
ըսաւ. Բանի մը հողէ ամաններ ճարեց ընտոր
պտուկ, պտիտի. երբոր ծաղիկ մը տունէ մը (ֆի
տան) կուգէր պահէլ, ան կը կայնեցընէր պտիկին
մէջը, և քիչ քիչ չոր աւազ չորս դին կը լեցընէր
ինչպէս որ կը թաղէր, ան հոն աւազին ցամա
քութեանէն և արեւուն տաքութեանէն կը չորնար,
որ մէկ շաբթէն ետեւ՝ երբոր դուրս կը հանէր,
թէ պէտեւ քիչ մը գոյնը փոխված, այլ ամէն տե
րեւերը ծիւղերը և ձեւ տեղն էր: Եւ գոմանքին

ցուցուցին, կրնէ, Հոնգարացւոց:
— Եւստի թէ ծոյլ օրերս բարձրապատիւ յայտն
վիլը իշխանը յայտարարական թուղթ մը պիտի
տարածէ, որուն մէջ իւր հաւանութիւնը պիտի
տայ: Հասարակապետութե դահլեւց ընտրուե
լու սուղարկութեանը, զոր կընեն իւր բարե
կամները: Եւստի լուրը մեծ ազդեցութիւն պատ
ճառեց Վրացիարդեան կուսակցութեանը վրայ:

ԻՏԱԼԻԱ. Հոմ, 18-30 Նոյեմբերի: Վու
րինոյի իշխանին անուն օրագիրը Հոմէն գըր
ուած հետեւեալ լուրերը կը հրատարակէ:

«Բահանայապետական կառավարութիւնը շատ
կամ քիչ յայտնի կերպիւ պատերազմի մէջ կը
գտնուի Գաղղիոյ և Նիգիլոյ տերութեանց դէմ:
Թէպէտեւ վեճերը կը շարունակուին միշտ Գաղղիոյ
հասարակապետութեանը հետ, բայց և այնպէս
պաշտօնական հաղորդակցութիւնները պակաս
չեն մօսիւ տը Ուէյնիլոյն (որ Գաղղիոյ գեպպան
է) և Նիգիլոյն կարտինալին մէջ, զորապետ Սե
մյին և սրբազան Զօրը մէջ: Եւ թէ 1852ին դիւ
աւադական սպանալից պատահարները չըլլային,
անտարակոյս Վասը այսքան ստիպմամբ պիտի
չինդրեր որ գաղղիական վեց գունդ զօրքը ետ
կանչուին, և յիշեալ զօրապետը Վաթիկանեան
պալատին ամէն անցքերուն պիտի չտիրէր:

«Նիգիլոյ տերութեան հետ եղած կռիւը ևս
առաւել շփոթեալ է. քանզի Ուայքմէն կարտի
նալին 1 մտնի մէջ բռնած ընթացքը փոխա
դարձ քինականութիւն գրգռեց. ուստի Նիգ
իլացիները կուգեն բոլորական տաճար մը կառա
ցանել՝ ոչ թէ Բոլիս քիւ Բոլիւ ըսուած դռնէն
դուրս, ինչպէս յառաջմանէ միտք ունէին, այլ
Հոմէական կրօնին մայրաքաղաքին մէջ տեղը.
այսինքն Բիպցա քի Ուայքմէն ըսուած գլխաւոր
հրապարակին մէջ, Սիպիթի Սիպիթի, (որ Սե
մին Բրիտանիոյ հիւպատոս է) այս գործոյն հա
մար ծանուցագիր մը տուաւ Հոմի արտաքին
գործոց պաշտօնէին: Իհաւ այս կերպիւ պատաս
խան տրուեցաւ քահանայապետական կառավա
րութեանը, որ ինչոքեւ ինչ Նիգիլոյ տերութե
նէն, որպէսզի յիշեալ հիւպատոսը փոխուի:

«Չիլիթթա Վէքքիա քաղաքին նաւահանգիս
տը բոլորովն բաց է 1852ին հաստատուելու կա
ռավարութեանը, որ կրնայ լըտրուի Ուէյնիլ
կամ Վացիլիին կուսակցութեան ըլլալ: Եւստ
այս վիճակը բնականապէս դաշնակից տերութե
նը շարունակութիւնը միշտ արիւնակ նիւթոց վրայօք խօսակ
այս, և ուրիշ այս օրինակ նիւթոց վրայօք խօսակ
ցութիւններ եղան ամսոյս 5ին եղած պապական
ծածուկ խորհրդոյն մէջ:

վրայ՝ (որ ինչպէս հիմակ ալ կը գործածվի) ալ աշ
խարհք իրեն եղաւ: Եւ կըսէր թէ, ուրեմն ձա
խորդութիւնը դժբախտութիւնը այնպէս գէշ
բան մը չէն, որովհետեւ մարդուս խելքը կը լըտրեն
Եւ աս տունկերը ծաղիկները մէկ տօլապի մը մէջ,
որ վարպետը իրեն տըվաւ, կարգ կարգ շարեց
դրաւ. ու իր վարպետին կըսէին կը զօրեցէր,
թէ տոնեօք ասոնցմէ բժշկութեան և բնագիտու
թեան ինչ աղէկ և օգտակար բաներ կրնան ել
լել. որ ան թէպէտեւ անգրական ռամիկ մարդ մի
էր, և իր արուեստէն դուրս բնականապէս ալ բան
չիտէր, բայց աղէկ սիրտ մը ունէր որ մտիկ կը
նէր և կը զարմանար իր աշկերտին ըսածներուն
վրայ, որ իր պօշպարապ քօսանքին ատենները,
խելքը այսպիսի ճարտարութիւններու կուտար.
բայց ատ զարմանքին վրայ, ատեն ատեն ալ
միամտաբար կըսէր, աղէկ աղէկ՝ այլ մեղք որ
բերնի հաց չեն իտար ատոնք:

(Ու մը աս Դառը միտքը բերելով՝ որ իր գըր
քերը թղթերը բառ գիրքը Վէքքիոյ դպրատունը
մտացին, և իր բովը բնաւին երես մը գրված
թուղթ չկար, որ հայրը իրենց պիտի արգիլէր և
ապապեր էր. և այսպէս երթալով՝ կարգաւ
գրեւ պիտի մոռնայ, շատ տրտում տխուր աչ
վները լեցուած՝ նստէր կը կարէր: Եւ ատենը մէկ
(միւ շտէրիմը) խանութը մտաւ:

(Պիտի շարունակուի)
Վրացի տարեգրութեան տեղը, որ ի Փարիզ:

«Խարդախութեամբ» սպանութիւնները մասնաւոր երկիրներ յաւելցուցին ընդհանուր ահաբեկչայ, որ կրտսեր բոլոր առաջնորդաց և մանաւանդ նորահասակ եկեղեցական աշակերտաց վրայ (սեմնարիաթ) : Այս ետքիները (Օսերիներ) իրանո լրագրոյն խմբագրիչներն են, որոնք վախերնուն՝ առանց զենքի երբեք դուրս չեն ելլեր» :

ԱՄԲՏԵՆԻԱ : Իւրեքնո մայրաքաղաքէն Սիւրի Պիլանիա անուն լրագրոյն հետեւեալ յօդուածը կը գրեն, զոր (Օսերիներ) խմբագրիչն օրագրին ալ կը հրատարակէ իւր թերթին մէջ որ ՚ի 18-30 սեպտեմբերի :

«Արդ որոշաւորները պարտեցան Հայոց Բարբի պարտը և ինտոնի ճարտարութեան վերաբերեալ հաստատութիւնները, բայց չուզեցին հռոմէական կրօնի նշան մը տալ սուրբ պատարագ լսելու երթալով և վերջապէս պատեցաւ յայտարարութիւն մը ըրին ընդդէմ սրբազան Քահանայապետին և վեհապետ Արարի : Սոցցիներն կը հարկադրէ այս կրկին պատերազմը ընդդէմ հռոմէական կրօնի և ընդդէմ կայսերութեան և ինչ որ Սոցցիներն կուզէ, ինչ մանդէցի գործաւորներն ևս նոյնը կուզեն :

«Հաւատիկ անոնց շնորհակալութիւն գրութիւն, զոր յուզարկեցին ինտոնի ընկերութեանը, ան ունենալ չկողմանի ընկերութեան իրաւունք» :

«Խաղաղութիւն գործաւորները որ Սարտեմիայի վեհապետին եկած են սրանշանաւ համար տիրեցեալիան ճարտարութեան հրաշքեացը վրայ որ գրուած են շնաշխարհիկ Ապակեղէն Պարտին մէջ, կանգնեալ յայտ վեհապետական նպատակ յանգիտական հանձարոյ, երախտագիտութեան սրբազան պարտաւորութեան մը յետեւալ պիտի համարեն զիրենք՝ եթէ Վալիկը եզրեքէն հեռաւոր ըլլային առանց իրենց շնորհակալութեանց հաւատարմութեանը ուղիւն առ ձեռք որ բարեկամ էր իրենց դժբաղդ երկրին հարստահարելու յօտարաց : Արդ որ, շնորհիւ մեր ազգային օրինաց կրկնելով մը ազատական հաստատութեանց բարբի, հազիւ թէ Վիլնիո գետով զտուած են մեր եղբայրներն, որոնք իրենց երկար տառապանաց աղաղակը մինչև տու մեզ վերցուցին :

«Վեհ թէ անգղիացի վեհապետ ազգը մարգարի բարան ունենդրութիւն մը մատուցանէ ձեր խօսքերուն որ պիտի ընէր անոր դժբաղդ թերաւ կզոյն վրայ, որպէսզի իտալիան ժողովուրդը պատերազմ մը պատահելու ժամանակը, կարող ըլլայ անոր օգնութեանը վրայ հիմն դնել : Այն նախարար լիտուան օրհնութիւնը, որ իւր ձեռք նշանակեց մեր ազգայնութեան սահմանները, ձեր վրայ կը տարածուի : Այս ազգայնութեանը, որուն գէմ կը մըքաւին օտար յարձակիչք և այն անձը որ բռնութեամբ և ամբարշտութեամբ իրեն կը ստիպանէ զերաւունքը երեսփոխան ըլլալու լիտուան որ հայ է ժողովուրդը, այս ազգայնութեանը կը ստիպէ ևս առաւել շուտով պիտի կանգնի վերստին և թէ ազատ ազգաց համակրութիւնը և մասնաւորապէս ձեր ազգին համակրական սէրը օգնական ունենայ իրեն» :

«Ինտոն 8 սեպտեմբերի 1851 :

«Հաւատիկ ինտեմեղի գործաւորները ինտոն յուզարկեցին յառաջ եկած պատուը : Այս մարդիկը որ իրենց կառավարութեան լիզիւր յուզարկեցան, իրենց ազգային օրինաց վրայ կը կրտսին լիզիւրացեայ, և կը մտնան որ Սարտեմիայի ազգային օրէնքը կը պահանջէ որ յարգութեանը տրուի հռոմէական կրօնին և անոր տեսանելի գրկոյն Վրտոտոյ փոխանորդին : Այս մարդիկը որտեղաղմ կուզեն, որ անոր միջոցաւ զիտալիան ազատեն կայսերէն և Պապէն : Այս ինչ փոխան ընկալաւ ճարտարութիւնը որ հիտուարաց, զորոնք ինչմանդէի սէրութիւնը յուզարկեց ՚ի ինտոն» :

ՔԱՆԱԾԱՆ ԵՐԵՎԱՆ

Չմուտիւ, 12 Հոկտեմբերի :

Կահանգիս կուտակալ վեհապետը խաղաղ փաշան՝ ամսոյ 8ին երկու շաբթի օրը գաղղիական շոգենաւով մեկնեցաւ Կոստանդնուպոլիս երթալու : Ուսկից իտարեբդ պիտի երթայ, որուն կուտակալութիւնը մտ օրերս յանձնուեցաւ իրեն :

ստիպութիւնը մտ օրերս յանձնուեցաւ իրեն :

Այնչէ մեր նոր կուտակալ վեհապետը Վիլնի վաշտին գաղղիական կառավարութիւնը մեծաւաք Սիւրիս և Ֆէնտին պիտի ընէ : Որ ինչպէս յայտնի է, Սարտեմիայի համարակալ (սեմնարիաթ) և Վիլնի քաղաքական ժողովոյն նախագահ է : Այս երկրորդ անգամ է որ Վիլնի ատժանակեալ կառավարութիւնը վեհապետը Սիւրիս և Ֆէնտին կը յանձնուի : Եւ այս բարձր պաշտօնին վերաբերեալ ամէն գործը մէջ մեծ խոհմանութեւ և բարձր ու շնորհ թէ ազգայնացներ տուաւ միշտ, և հետեւեալ քաղաքի անունը ընտելացաւ գոհունակութիւնը և համակրական սէրը իրաւամբ շահեցաւ : Իսկ հասարակութիւնը որ իրաւութեամբ և հաճութեամբ սրտի կրտսնէ Սարտեմիայի Վրտոն այս երկրի պաշտօնատալին վրայ ունեցած վստահութիւնը, որ անտարադիւր մեծ պատիւ և պարծանք մըն է իրեն :

«Այլ քանի վստահութեամբ հաստատ վեհապետը Պոլսո ամիրային օրիքը մեծաւաք Վիլնի աղան և Սարտիկ աղան՝ հանգեւծ երկու պատուօրօք ամսոյ 8ին առաւօտուն գաղղիական ինտիպա շոգենաւով Կոստանդնուպոլիսէն հասան Իզմիր, ուր արժանաւոր յարգանք ընդունուեցան, և գրեթէ երկու ժամ մնալէն ետեւ՝ շարունակեցին իրենց ճանապարհորդութիւնը Փարիզ երթալու : Այս ծաղկահասակ մեծաւաք պաշտօնատները, որ հազիւ թէ երկու ժամ մնալէն ետեւ Փարիզէն դարձան իրենց գործաւորութեան ծնողը տեսնելու համար, կրկին նոյն մայրաքաղաքը կը թան իրենց ուսմանը կատարելութեամբ ընէր :

«Իրոյնչեալ շոգենաւով հասաւ նաև վերապատուելի Հ. Վերտիս վարդապետը՝ ընկերութեամբ 22 հայկազուն պատանեկաց, զորոնք Փարիզ կը տան Սարտեմիայի գործին մէջ աշակերտելու համար : Այս աշակերտաց թուոյն վրայ մեկ պատանեակ մը ևս յաւելցաւ Վիլնի, որ է տեղի Վարդապետի պարուն Յակոբը :

«Ուսումնասիրութեան եւսնոյր և իւր զուտ կաց օրինաւոր կրթութիւն տալու ջանքը անտարադիւր պատուական առաքելութիւն մըն է որ ևս առաւել մեծաւաք և նշանակութեամբ արժանի կը համարուի երբոր հայկազուն գործաւորութեան մը վրայ կը տեսնենք : Այստի կը պարտաւորուիք գործաւորութեամբ յիշատակել այս օրինակ առաքելական ընթացքը մեծաւաք Վերտեմիայի Յակոբ աղային և իւր ընկերայն աղանու հի Սարտեմիայի տիկնոջ, որոնք Սարտեմիայի լաւ մայրաքաղաքին հայկազուն երեւելի բնակիչներն են, ու իրենց չորս սիրելի որդիքը անձամբ Փարիզ տաղանդեալով Սարտեմիայի բարեկարգ գործը զբաւեն, որպէսզի այնտեղ գործուն օգտակար ուսմանց հետեւելով, օրինաւոր գաղտնիարութիւն ընդունին : Այս ուսումնասիր և միտնողամէն ազգասէր աղան լիակցեցին Փարիզէն ինտոն անցնելու համար և անցեալ ամսոյ 28ին առաւօտուն գաղղիական շոգենաւով հասան իզմիր, և նոյն օրը իրիկուն գէմ մեկնեցան Կոստանդնուպոլիս երթալու : Ուսկից լաւ պիտի երթան :

Վերտեմիայի յարգանքով Յակոբ աղան և իւր օգնականը ընկերակցեցին Վիլնի մեկնելէն յառաջ փութացան այցելել թիւն ընկալաւ սուրբ Սարտեմիայի գործին և սուրբ Հայկազունաց վարժարանին աղջկանց, որոց յառաջադիմութեանը վրայ սերտապաշտ ազդարարութեամբ :

«Օտանեան շոգենաւուց Վիլնի գործաւոր յարգանքով Վրտալանի պարուն Հաննան, որ Կոստանդնուպոլիս կը գտնուէր, վերադարձաւ Վիլնի անցեանները : Յիշեալ յարգելին մեծ խնամով և բարեխախտ ջանքիւ ՚ի գործ կը դնէր միշտ իւր պաշտօնը, ուստի հասարակութիւնը ուրախ սրտիւ խնայաւ որ վերստին անոր յանձնուած է շոգենաւուց գործաւորութիւնը : Որոց կանոնաւոր երթեկեկութիւնը մեկ երկու ամիսէն ետեւ պիտի սկսի :

Վրտալանի շոգենաները գտնուող գործը երկու շաբթի գիշեր վերստին մտեր են Տանիմարդի ընդհանուր հիւպատոս և ասպետ վեհապետը մօտիկ Տիւնիկ նոյն գեղը տուան, ուր մարդ մը չըլլալով, ինչ որ գտեր են տանը մէջ տարեր են :

«Տրտման սրտիւ կը լսենք, որ Տիւնիկ Վրտալանուն պատուական լրագրոյն հրատարակութիւնը գաղտնի է : Որուն երկար յապաղմանը վրայ մեր կատիւանքը կը յայտնէ լրագրոյն 398 թերթովը :

«Պարտաւոր հասած վերջի լուրերը կը մանաւանդան թէ բոլեւան կատարած կրնէ նոյն քաղաքին մէջ, ուսկից բնակչաց մեկ մասը փախեր են այս տարախոխիկ տիտէն աղատելու համար :

«Եւ զեական լրագրիները, որ ՚ի 12-24 սեպտեմբերի, կը հրատարակեն թէ օսմանեան գետ պան մայր Սարտեմիայի աղան երթալու օրաւորին գործը պաշտօնեայ լրտ Վարդապետին զեղ և շաբթի մը առեւել մնացեր է յիշեալ մեծաւաք պաշտօնատարին հետ :

«Իրեւելեան թերթիկներն ընկերութեան շոգենաւէն, որ չորեքշաբթի իրիկուն Սարտեմիայի ծովագրէն եկաւ, երեք նաւատուր գիպուածով մը անմիջապէս դուրս ելլելով, զգուշութեամբ գրուեցաւ քաղաք մինչև հինգ օր :

«Թրեմտու շոգենաւը, որ սոփարաբար ամէն հինգ շաբթի առտու կը հասնէր, այս անգամ մինչև այս ժամ, որ լրագրիներ մատուցը կը դնենք տակաւին չհասաւ, և հետեւեալ այսօր իստանդնուպոլիս երթալու շոգենաւ մեկնեցաւ :

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԵՐԵՎԱՆ

Չմուտիւ, 12 Հոկտեմբերի :

Կախիկաց թերթիկներն ծանուցինք 300 կողով աֆրիկեական մարդկան միայն 8 կողով աֆրիկեական ծախուեցաւ 102 դէշ չէրին : Այս ապրանքը մեծ հանգարտութեան մէջ կը գտնուի : Ինտոն խիտ բիւ կայ, և 25-26 դէշ ծախուեցաւ օխան : Հասարակ չոր թուղին գինը՝ 28-42 դէշ է կենդանաւ : Իսկ ընտիր թուղը 120 և 150 ցայսօր 20-500 ուղի բեռ թուղ հասած է : Տրտման գինը՝ 216-218 դէշ է կենդանաւ : Այս շաբթու շատ խոհեղ և շաբար վաճառեցաւ աւալներ 540-600 դէշ չէրին օխան, իսկ երկրորդը՝ 190-198 դէշ չէրին :

Ինչպէս քաղաքի իրաւունքն :

Ինտոն	112 1/2	Հինգիցով
Սարտիկա	180	"
Թրեմտ		"

ՔԱՆԱԾԱՆ ԵՐԵՎԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԵՐԵՎԱՆ Ի ՉՄԻՌԵՆԱ

Ինտոնի քաղաքի մարդ Ս. Ռէյն Էլեմեր, որ երկու փաշի կառավարչ Պոլսո ամիրային անգղիական Կաղաքի ծանուցանելու էր Բարեխախտ և յարգել հասարակութեան թէ նոյն Կաղաքին երախտեցաւ, և միտնող լիզիւր մեջ որիւ Կաղաքի չէր Բարեխախտ աշակերտներ ընդունել յապաղապար պայմաններով :

14 Կաղաքի մէջ գիշերը մեղաւ աշակերտներուն համար Կաղաքին	լրաց 30
14 Կաղաքի մէջ վար եղանակներուն համար	" 25
Ինչ ցրելը մեղաւ շոգենաւ	" 17
Սարտիկա մայն ուսմանիւ Երթալու	" 10

Այն ընդհանրեց երկու և անիւ աշակերտ իրիկուն թէ շաբթի Կաղաքի Կաղաքի Կաղաքի :

Վերագրեալ գործարքը 4 ամսական կանիկ վճարելէ է : Այս պայմաններով ընդունաւ աշակերտները Կաղաքի լիզիւրներն, Վաղիւրներն, Վերմաներն, Կաղաքի Կաղաքի և Զին Յոսեփներն Էրեւելը : Ինտոն խիտ անշուքիւ ճիւղերը և յայտնոր երախտութիւն :

Հիմնական իտուան Յոսեփներն, Հայերն, Տաճիկներն և Կաղաքի լիզիւրը սրղիւ ուղղելը ամէն Գիկն համար Կաղաքի մէջ լրաց վճարելու էն շաբ :

Ուր ինչ ինչ աւել փելիւրներն անիւ պատալ գրաւ վճար յօտի Պէլէն, որուն խնուրը ֆրանկաց խաղէ :

Օրիւնիւ, 4 Հոկտեմբերի 1851 :

Հրատարակիչ և սէր լրագրոյն : Պաշտապարտեան :